

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ ЗВЕРТАННЯ У ПІРЕНЕЙСЬКОМУ,
ЕКВАДОРСЬКОМУ, АРГЕНТИНСЬКОМУ ТА КУБІНСЬКОМУ
ВАРІАНТАХ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ**

Ірина Тверда

Львівський національний університет імені Івана Франка

(вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000)

Розглянуто форми звертання як функціональні елементи мовного етикету. В основу дослідження покладено компаративний метод і згідно з цим розглянуто піренейський, еквадорський, аргентинський та кубинський варіанти іспанської мови. Оскільки форма звертання є складною та багатоаспектною одиницею мовного етикету, висвітлено лексичні та граматичні варіативні зміни. Дослідження здійснено на основі сучасної іспаномовної прози.

Ключові слова: мовний етикет, форма звертання, реєстр спілкування, апелятив.

Спілкування є формою соціалізації. Його учасники бажають, щоб ця соціальна активність відбувалась в приємній формі і для цього використовують принципи поведінки, які вважаються соціально цінними. Ця поведінка має на меті полегшити комунікативний обмін і здійснюється, як вербальними, так і невербальними засобами, які поєднують те, що ми називаємо етикетом.

Найкращим способом окреслити поняття *комунікативного етикету*, на думку Д. Браво, є зосередження уваги на таких означеннях: словесний етикет, який охоплює також інші невербальні засоби: жести, позу мовця і т. д.; розмовний етикет, який базується на тому, що взаємодія віч-на-віч є необмеженою формою комунікативного обміну; і стратегічний етикет, пов'язаний зі звичним вживанням мовних форм. Виходячи з цього, Д. Браво пропонує таке визначення етикету : „Етикет – це комунікативна дія, метою якої є сподобатись іншому і яка відповідає соціальним нормам, встановленим у

суспільстві. Цей тип дії в усіх контекстах виглядає приємним і корисним для слухача. Ефект від такої взаємодії є позитивним” [4, с. 138].

Під назвою „безособової риторики” Дж. Ліч вводить у мовну прагматику принцип етикету, який складається з системи максим: такту, щедрості, похвали, скромності, симпатії [6, с. 68]. Як стверджує Дж. Ліч, невиконання однієї з цих максим межує з невихованим або неетикетним актом. Важливим пунктом, який виокремлює Дж. Ліч, є те, що граматичні правила є фундаментально переконливими, а принципи мовної прагматики не є фундаментально переконливими і залежать від ситуацій, характеристик спілкування, хоча це не означає, що вони не можуть з часом стати граматичною категорією. Можливо найважливішою різницею між прагматикою і граматиною є те, що прагматика фігурує як „проблемовирішальна процедура” [6, с. 93] в тому значенні, що застосовує механізми людського розуму, базуючись на контекстуальних очевидностях, щоб досягти альтернативних можливостей. Отож Дж. Ліч робить висновок: „Мова складається з граматики і прагматики. Граматика є абстрактною формальною системою для вироблення та інтерпретування повідомлень. Прагматика ж є частиною стратегій і принципів для досягнення успіху в розмові за допомогою використання граматики. Граматика є адаптованою системою володіння здатностями, які полегшують функціонування прагматичних принципів” [6, с. 79]. Одне з головних завдань соціопрагматики – визначити, як проявляються різні максими в різних типах суспільства, наприклад, максими ввічливості.

Система мовного етикету іспаномовних країн характеризується певною складністю, адже кожен з 20-ти національних варіантів іспанської мови має власні національні норми мовного етикету, отож надає широке поле для дослідження.

Оскільки форма звертання є центральною і водночас дуже складною та багатоаспектною одиницею мовного етикету, в цій статті зроблено спробу висвітлити лише деякі питання, які стосуються цієї проблематики. Вибір форм звертання в національних варіантах іспанської мови залежить від певних чинників, таких, як: соціальна приналежність; професія; степінь знайомства;

рівень освіти та виховання; рольові відносини учасників комунікативного акту; тональність відносин між комунікантами і сфера комунікації; місце мовленнєвого акту; комунікативна установка; вік; стать; залежність від проживання в певному регіоні країни; місце проживання (місто, село); стилістичний (експресивно-стилістичний і функціонально-стилістичний); етнічний; форма мовлення (усне, письмове) тощо.

Нашу увагу спрямовано до форм звертання в Іспанії, Аргентині, Еквадорі та на Кубі. Спробуємо систематизувати вживання форм звертання в різних варіантах іспанської мови. Для розгляду обрано перелічені вище країни, оскільки вони представляють варіантність іспанської мови, яка розвивалась під впливом різних субстратів.

Система піренейських займенникових форм звертання представлена опозицією *tú/usted* (в однині) та *vosotros/ustedes* (у множині). Протиставлення форм (з позиції традиційної літературної норми) базується на принципі „ввічливості”. Аналіз функціонування *tú*-звертань засвідчує, що форма *tú* має в різних соціальних ситуаціях неоднаковий семантичний зміст, тобто залежно від ситуації відбувається перерозподіл сем. Відзначене в Академічній граматиці значення *tú* можливе лише в кількох соціальних ситуаціях, наприклад: чоловік-дружина, батьки-діти, подруга-подруга. Проте в інших соціальних ситуаціях *tú* може характеризуватися іншими смислами. Зокрема, при рольових стосунках господар-слуга, офіцер-солдат, директор-підлеглий, які передбачають асиметрію форм звертання, у випадку *tú*-звернення керівника до підлеглого, форма *tú* містить смисл „соціальної переваги”. (– *Cabo, tengo que decirle que esto me parece insoportable. - ¡Cállate!*). В граматиці не вказано і на таке значення *tú*, як „рівність”, яке проявляється в багатьох сучасних поширених соціальних ситуаціях. (*ESTUDIANTE. – Juan ¿ qué opinas del test aquel? PROFESOR. – Creo que es, creo que es una tontería. COMPRADORA. – Necesito una chaqueta de angora, talla 44. DEPENDIENTE. – Aguanta. Ahora traigo*). Асиметрична модель звертання, яка вимагала від внуків вживання форми *usted* у звертанні до бабусі, стає архаїчною з позиції сучасної норми. (– *Márchense de aquí. – Pero déjalos, abuela*). В розглянутих соціальних ситуаціях відбувається порушення

традиційної схеми займенникових форм звертання, які побудовані на статусних відмінностях. Соціально-історичні зміни, які відбулися в іспанському суспільстві за останнє століття, вплинули на реалізацію займенникових форм звертання в бік демократизації їхнього використання.

Реалізація займенникових звертань в Еквадорі різко відрізняється від Піренейської. Система еквадорських займенникових форм звертання представлена ускладненою опозицією форм в однині: *tú, vos-usted, su merced* (рідко); у множині, навпаки, відбувається стягнення двох форм майже в одну – *ustedes (sus mercedes* – okazіональне). Таке явище, як “voseo,” не визнано нормативним ні еквадорською Академією наук, ні школою. Реалізація форми звертання *su merced* характеризується обмеженою поширеністю і специфічною стратифікаційною прикріпленістю: передусім, це форма підкреслено-ввічливого звертання сільського кольорового населення до вищої за рангом особи. (– *Dí lo que gustes, negro. – Verá, su mercé. Estando yo enantes...*). На відміну від піренейського варіанта, в Еквадорі навіть серед культурного прошарку суспільства широко використовується звертання на *usted* у сімейному середовищі. (*¿Cómo se siente, papá? ¿Se siente amejorado?*). Варто підкреслити, що особливо часто *usted* використовують при звертанні до осіб чоловічої статі, а в деяких сім'ях навіть мати звертається до синів на *usted*. Расова дискримінація проявляється у факті звертання до незнайомих осіб індіанського чи африканського походження на *tú* або *vos*. (– *Tú no puedes saber más que yo, negro bruto. – No me gusta que me roben ni que me tuteen*).

У випадках вираження особливої ніжності та ласки до маленьких дітей у мовленні дуже часто використовують форму 3-ої форми наказового способу, яка корелюється з формою *usted*. (*Venga acá, mi pollito; Siéntese aquí, mi amorcito*). Ця ж форма звучить при роздратуванні, гніві чи коли дітям наказують (*¡ Salga a abrir la puerta! ¡ Cállese, niño!*).

Дослідження синхронного синтезу *аргентинського* національного варіанту іспанської мови засвідчує, що система його форм звертання ускладнена опозицією *vos, tú*, які протиставлені *usted*; у множині, в зв'язку з заміною форми *vosotros* на *ustedes* опозиція форм по формальним і семантичним

ознакам відсутня. У країні трапляється функціонування розмовно-просторічних варіантів форми *vos-vo, usted-ustedé*.

Форму *tú* вживають лише в деяких аргентинських сім'ях, які намагаються зберегти „кастильські норми”. Реалізація форми *tú* найчастіше обмежена рамками внутрішньосімейних відносин. (*Pero cuando llegue el día en que, al final de la página, puedes poner: “sigue...”*). При звертанні до незнайомих адресатів узуальною є форма *usted*. Цю форму використовують на рівні високої тональності спілкування, вона притаманна всім віковим категоріям, незалежно від їхньої соціальної приналежності. Форма *usted* є нормативною і у нейтрально-побутовій тональності для осіб середнього та старшого віку, передусім з вищих і середніх стратів. (*Usted no me dijo que él siempre ocupaba este lugar*). Серед молоді в умовах нейтрально-побутового спілкування є типовим функціонування *vos*, на рівні високої тональності – *usted*. У спілкуванні з малознайомими комунікантами середнього та старшого віку на рівні високої тональності спілкування і нейтрально-побутової тональності вживають форму *usted*. (*Si Ada tiene razón, todos se arriman a Usted*).

У розмові між добре знайомими комунікантами у різностатусних відносинах для осіб середнього і старшого віку типовою є симетрична форма *usted-usted*, у певних випадках вживаються асиметричні форми *vos-usted*. (*¿Dónde ha estado Usted? – ¡No me lo preguntes!*). Така ж тенденція простежується у спілкуванні осіб середнього і старшого віку переважно з вищих і середніх верств населення в умовах високої і нейтрально-побутової тональності. (*¿Cuántos cuadros vendió Zalim? Queda algún niño o muerto que Usted no haya retratado?*). Серед нижчих стратів проявляється тенденція до використання взаємного *vos*-звертання. Для молодих комунікантів у нейтрально-побутовій тональності зазвичай функціонує форма *vos*, на рівні високої тональності – *usted*. (*Si vos querés un ejemplo lleno de optimismo, ya sabés, no tenés más que esperar un día húmedo*).

У комунікативній сфері сімейних стосунків у сучасній Аргентині вживають форму *vos*. (*Papá, tengo miedo, llevame con vos, papá*).

Система кубинських форм звертання, як і в Іспанії, представлена опозицією *tú/usted* (в однині); у множині, як і в інших латиноамериканських країнах, існує

одна форма *ustedes*, отож протиставлення піренейських форм у множині *vosotros/ustedes* немає. (*¿De dónde vienen Ustedes?- Pasamos un día maravillosos en casa de Fernando*). Спостерігається також вживання розмовно-просторічних фонетичних варіантів форм *usted –usté, osté*.

На рівні „культурного спілкування”, на відміну від аргентинського варіанта, частіше, ніж інші форми звертання, використовують форму *tú*, форма *vos* є оказіональною. Ця форма набуває широкої експансії і звужує сферу використання форми *usted* (*Señora, ¿no quieres comprar las manzanas?*).

Спілкуючись з незнайомою людиною на Кубі, найчастіше вживають форму *usted* в умовах високої тональності спілкування; вона притаманна представникам усіх вікових категорій, незважаючи на їхній соціальний статус. *Usted* є нормативною і при нейтрально-побутовій тональності для осіб середнього та старшого віку. (*Podría decirme, dónde hay la parada de autobús?*). Молодь на рівні нейтрально-побутової тональності використовує форму *tú*, а при високій тональності – *usted*.

У спілкуванні між малознайомими співрозмовниками для осіб середнього та старшого віку практично всіх стратів на рівні високої та нейтрально-побутової тональності типовою є форма *usted*. І вона ж превалує для осіб середнього та старшого віку на Кубі в офіційних та неофіційних відносинах, оскільки є симетричною до *usted-usted*. (*¿Ha leído mi nueva publicación?- Sí, claro, Usted hizo un trabajo enorme*). У рівностатусних стосунках в сучасному кубинському національному варіанті, незалежно від віку є нормативною форма *tú*.

Для молоді всіх стратів у ситуаціях звертання до малознайомих і добре знайомих комунікативів на рівні нейтрально-побутової тональності є узуальною форма *tú*, в умовах високої тональності – *usted*. При рівностатусних стосунках в умовах нейтрально-побутової та високої тональності функціонує *tú*. (*¿Qué tal te parece la opera?-No me gusta en absoluto*).

У комунікативній сфері сімейних стосунків в абсолютній більшості випадків вживають форму *tú*. (*Abuela, ¿puedes pasarme la sal?*).

Узагальнюючи, можна сказати, що опозиція *tú-usted* функціонує на основі ввічливості та вікової різниці між учасниками комунікативного акту. При

цьому внаслідок демократизації суспільних процесів відбувається нівелювання форми *usted*, що зумовлює до розширення кола вживання форми *tú*. Форма *usted* зберігає своє значення та традиційне вживання у сфері офіційного спілкування. Система еквадорських та аргентинських форм звертання представлена ускладненою опозицією форм *tú, vos- usted* в однині; вживання форми *tú* є поодиноким. На відміну від піренейського варіанта іспанської мови, в інших у формі множини побутує явище стягнення форм звертання до найпоширенішої - *ustedes*.

Еволюційні процеси відбуваються і в системі лексичних форм звертання, які ми розглянемо за родовою приналежністю та ступенем знайомства з адресатом.

Лексичні форми звертання до незнайомих адресатів жіночого роду в піренейському мовному варіанті найчастішими є *señora, señorita* за віковою ознакою: апелятив *señora* адресується до жінок середнього і старшого покоління; *señorita*- до молодих осіб, а також коли адресант вважає, що співрозмовниця незаміжня. (*DOÑA ROSA. -Márchense de aquí. VENDEDOR. - ¿Por qué, señora?*). Форма *señorita* поступово виходить з ужитку. Відбувається перерозподіл функцій апелятива: сьогодні його застосовують у звертанні до продавщиць, банківських службовців, медсестер, операторів і т. д. (вікова ознака значення немає). (*TELEFONISTA. – Información. Dígame. LUÍS. – Señorita, quisiera hacer una llamada a Salamanca*).

Щоб привернути увагу, у нейтральному реєстрі спілкування використовуються безособові форми звертання. Найчастіше використовують репліку *oiga*. (- *Oiga, ¿puede decirme donde estoy? Creo que me he perdido*). Цей сигнал часто супроводжують формулою ввічливості *por favor*. (- *Oiga, por favor, ¿para ir a la calle Mayor?*). Порівняно зрідка використовують репліки *oiga* в поєднанні з особовим займенником *usted*. (- *Oiga usted, ¿ este autobús va al puerto?*). Іноді як одиницю привертання уваги вживають вираз *por favor*. (- *Por favor. ¿Está muy lejos el ayuntamiento?*). Узуальними є також ритуалізовані формули привертання уваги: *perdón, perdóneme, disculpe*. (*Perdón, ¿se baja en la próxima?*).

Стилістично піднесеними одиницями привертання уваги є форми, які, зазвичай, використовують особи старшої вікової групи: *tenga la bondad, haga el favor de + inf., sería tan amable*. (*Haga el favor de decirme, ¿qué autobús va a la Catedral?*). Іншим способом привертання уваги можуть слугувати стереотипні запитання: *¿sabe usted? ¿puede decirme?* (*Sabe Usted, ¿cómo puedo ir a la Plaza de Toros? ¿ Está lejos?*). У звертанні до молоді, а також у побутово-зниженому регістрі спілкування узуальними є такі одиниці привертання уваги: *hola, oye, mira, psss, chis, eh*. (- *Eh, la próxima es Tetuán, ¿verdad?*).

Отже в процесі еволюції лексичні форми звертання піренейського варіанта до незнайомих адресатів стягуються до форм *señora* та *señorita*, а також представлені безособовим звертанням *oiga*, яке не виражає приналежності до статі.

В Еквадорі при високому та нейтральному регістрі спілкування використовують традиційні ввічливі форми звертання: *señora, señorita*. На відміну від Піренеїв, в Еквадорі в ситуації „вулиця” чітко соціально детерміновані. В районі Кости існує просторічна форма *ñoга* від *señoга*. (*¡Oiga, ñora, crúcese un pito!*). В Еквадорі форма *doña*, крім її традиційного вжитку, є загальноприйнятою формою звертання до індіанок, незалежно від їхнього віку. (-*Oiga, doña, véndame unas papitas*). У С’еррі бідні індіанки, звертаючись до незнайомої „дамі” будь-якого віку, вживають *niña, niñita, ña*. (-*¿De dónde eres? – De Cachishano, niña*).

В Іспанії поширеним звертанням у розмовно-побутовій сфері до знайомих адресатів жіночого роду є особові імена, а також їхні зменшувальні форми. (-*Ay, Anita, yo te quiero*). Часто вживають їхнє поєднання з емоційно-забарвленими іменниками чи прикметниками. (-*Tina, querida, pienso demasiado en todo aquello*). Традиційні форми звертання (регістри спілкування – офіційний, побутово-розмовний): *señorita, señorita + nombre, señorita + apellido* (рідко), *señora, señora + nombre, señora + apellido* (рідко), *doña + nombre*. Вибір форми зумовлений віком адресата. (-*Señora Tomasa, vengámonos a razones*). Для розмовно-фамільярного мовлення характерні такі форми звертання: *mujer, niña, chica, nena, maja, bonita, tía, chavala, chata, rica, guapa, preciosa, princesa*. (-*¡Ay,*

mujer, no me lo digas!). У ролі апелятивів функціонують також певні метафоричні зооморфізми, такі як: *zorra, lagarta, mona, gatita*. (-*No te escapes, lagarta*).

В Еквадорі доволі часто використовують звертання *ña + ім'я*. (*¡Ña Macaria, ven acá!*). В усно-розмовному стилі до старших і літніх жінок звертаються так: *mama, mama + nombre, mama + señora*. (-*Qué algún día te pague Taita Dios, mama Pacha*). Часто вживають також звертання: *vecina, comadre, comadrita*. (-*No, comadre, li oye al rico*). Подекуди звертання отримують оціночно-характеристичні форми: *alaja, suca (rubia), colorada (rubia), ñeca, serranita, longa, chola*. (*¡Serranita linda! ¡Mamacita!*).

На відміну від піренейського варіанта, еквадорські форми звертання до незнайомої особи жіночого роду є чітко соціально детермінованими, що вказує на більшу демократизацію іспанського суспільства. У сфері розмовно-побутового спілкування в різних варіантах іспанської мови переважає звертання на власне ім'я.

Лексичні форми звертання до адресатів чоловічої статі не відзначаються своєю різноманітністю. У звертанні до незнайомого адресата в піренейському мовному варіанті як в офіційному, так і в побутово-розмовному реєстрах вживають одну традиційну форму ввічливого звертання: *señor*. Апелятив *caballero* використовують зрідка. (- *¿Cuánto es? – Tres sesenta, señor*). В умовах нейтрального спілкування формами звертання до дітей та молоді слугують: *hijo, joven, chico, niño, chaval, muchacho, ladrón, tío, hombre* (-*¿Por qué lloras, chico? ¿Has perdido algo?*). Серед молоді поширене використання таких іменників, як *tronco (tron), macho, tío* і субстантивованого прикметника *chato* як ініціальних форм початку спілкування на вулиці. В районі Кости існує вже згадана нами простонародна форма *ñora*. (*¡Oiga, ñora, crúceme un pito!*). В Еквадорі форма *doña*, крім її традиційного вжитку, є загальноприйнятою як і іспанські форми ввічливості: *señor, caballero* (рідше). Ці лексичні форми характерні для звертання на вулиці, в магазині, у транспорті чи ресторані. В той час як для апелятива *señor* характерні асиметричні та симетричні вживання, то реалізація *caballero* здебільшого є асиметричною, часто

використовується у сфері торгівлі та обслуговування, а також, щоб викликати прихильність адресата. (-*Caballero, ¿ qué le servimos?*). Звертання *don* пережило великі зміни. На відміну від основного значення, сьогодні його вживають стосовно батраків і ремісників, а також часто індіанці у спілкуванні між собою використовують цю ж лексичну форму звертання. (-*Vea, don, moléstese en decir si aquí está la oficina*). Серед представників середніх та нижніх прошарків суспільства, крім загальноіспанських, побутують такі лексичні одиниці, як: *papa* (брат), *chulla* (друг), *longo* (молодий індіанець), *aparcerero* (друг), *broder* (брат). У звертанні до ремісників використовують апелятив *maestro* (*maestríto*). (-*Maestro, deme arreglando esta pieza*).

Лексичні форми звертання до осіб чоловічої статі не вражають своєю різноманітністю так, як це відбувається у випадку з формами звертання до осіб жіночої статі. Проте зазначимо, що вони, як і форми звертання жіночого роду, демонструють демократизацію суспільних процесів іспанського суспільства, а, отже, звуження спектра лексичних форм звертання. Непіренейські форми звертання відображають класовий поділ суспільства та соціальну нерівність.

Форми звертання до знайомих осіб чоловічої статі є найчастіше власними іменами або ж їхніми зменшувальними формами. (-*Tienes razón. ¿Qué va a suceder, Juan Luís?* – *Ven, Manolito-dijo.-Luego te saco a ti*). Є також традиційні форми ввічливості: *señor*, *señor+apellido*, *don+nombre*. Такі апелятиви належать до розряду соціально-дистантних. Для форми звертання *don+nombre* додають сему „старша вікова група”. Використання апелятивів *señor+nombre*, *señor+apellido* поширене в асиметричних стосунках комунікантів. (-*¿Eres Tobías Blasco?* – *Sí, señor, para servirle*). У випадку фамільярного регістру трапляється звертання *don+зменшувально-ласкаве ім'я*. (*¡Cosas, don Felipito! ¡Las cosas de la vida, ya ve usted!*). Реалізація форми звертання *señor* може вживатися в сукупності з професійною роллю адресата: *señor juez*, *señor senador*, *señor alcalde*, *señor director*. (-*Vamos a ver ese trago. – Ahí va, señor alcalde*). Для розмовно-побутового мовлення піренейського варіанта характерні такі форми звертання: *hombre*, *hijo*, *chico*, *niño*, *muchacho*, *chaval*, *joven*, *jefe*, *tozo*, *rapaz*, *majo*. (-*No me pegarás más, ¿verdad?* - *¡No, hombre!*).

Форми звертання до знайомих осіб чоловічої статі обмежуються власними іменами або вживанням форми *señor*, яку, зазвичай, супроводжують власним іменем чи професією співрозмовника.

Вживаними є афективні форми звертання. У цьому випадку функції апелятива виконують субстантивовані прикметники, іменники і дієприкметники. Такі звертання поділяють на дві основні групи – форми звертання з позитивною або негативною оцінкою. До першої групи форм звертання належать: *cariño, querido, rico, chato, tesoro, majo, amor mío, vida mía, cielo, guapo*. (-¿Quieres que salgamos, cariño?). Серед форм звертання другої групи, маркованих пейоративним забарвленням, вкажемо такі: *cobarde, imbécil, granuja, tonto, borracho, payaso, idiota*, etc. (-¿Qué haces tú ahí, granuja?).

Найхарактернішими для Еквадору формами звертання до знайомих осіб чоловічої статі, крім загально іспанських, є часте використання звертання *don* + *прізвище*. (-Nada, don Morales, no queremos nada). Можливе ізольоване використання *don* до знайомої особи. (-Se te paga para que trabajes... - ¡Así es, don!). В адресації до осіб, котрі займають високий соціальний статус, є узуальним архаїчне піренейське звертання: *señor don* + *власне ім'я*. (-Mi señor don Luís, tanto placer el que me depara esta ocasión). Форма звертання *doctor* – є загальноприйнятою формою підкресленого звертання до людей, які займають високе соціальне положення у суспільстві. Вживання апелятива *doctor* не пов'язане з наявністю вченого звання в адресата. (-Doctor, perdone que le moleste...Yo le ruego firmar los papeles). У розмовно-фамільярному спілкуванні існує цікаве апелятивне використання слова *tamatico* (*querido*). (*Te juro, tamatico, te juro por mis hijos*).

Системи форм звертання розглянутих варіантів іспанської мови демонструють вплив суспільних процесів на мовлення та мову суспільства загалом.

1. Михеева Н. Местоименные формы обращения в аргентинском и кубинском национальных вариантах испанского языка // Актуальные

- проблемы общего, исторического, сопоставительного языкознаний и литературоведения: Сборник научных трудов. - М.: 1988.
2. *Радевич-Винницький Я.* Етикет і культура спілкування - К.: Знання, 2006.
 3. *Фирсова Н. М.* Испанский речевой этикет. - М.: 1991.
 4. *Bravo D.* Sobre la cortesía lingüística, estratégica y conversacional en español. Oralia, 2001.
 5. *Fontanella de Weinberg M. B.* La evolución de los pronombres de tratamiento en el español bonaerense: Thesaurus. Boletín del Instituto Caro y Cuervo. Bogotá, 1970.
 6. *Haverkate H.* “ La cortesía verbal”/Gredos Madrid, 1994.
 7. *Labov W.* Sociolinguistic patterns. Philadelphia, 1972.
 8. *Leech G.* Principles of linguistics. New York, 1983, 1989.
 9. *Marín D.* El uso de “tú” y “usted” en el español actual // Hispania, Wichita, Kansas, 1972 - Vol. 55 - №4.
 10. *Moreno de Alba J. G.* Unidad y variedad de español en América. México, 1978.
 11. *Rona J. P.* Normas locales, regionales, nacionales y universales en la América española // Nueva revista de la Filología Hispánica-México, 1973.
 12. *Steel B. A.* “Manual of colloquial Spanish”. Madrid, 1976.

**THE PECULIARITIES OF APPEALS FORMS IN PYRENEAN,
ARGENTINEAN, ECUADORIAN AND CUBAN VARIANTS OF SPANISH**

Iryna Tverda

The Ivan Franko National University of L'viv

(1, Universytets'ka St., L'viv, 79000)

The article deals with the forms of appeal as functional elements of language etiquette. Comparative method was taken as a basis in the examination of the Pyrenean, Argentinean, Ecuadorian and Cuban variants of Spanish. As the form of appeal it is complicated unit of language etiquette and consists of many aspects, only

lexical and grammatical variation changes were depicted. Contemporary Spanish prose was taken as a basis in the research.

Key words: language etiquette, the form of appeal, register of communication, appealment.

**ОСОБЕННОСТИ ФОРМ ОБРАЩЕНИЯ В ПИРЕНЕЙСКОМ,
АРГЕНТИНСКОМ, ЭКВАДОРСКОМ И КУБИНСКОМ ВАРИАНТАХ
ИСПАНСКОГО ЯЗЫКА**

Ирина Тверда

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

(ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000)

Рассмотрены формы обращения как функциональные элементы речевого этикета. В основе исследования лежит компаративный метод, согласно которому рассмотрены пиренейский, аргентинский, Эквадорский и кубинский варианты испанского языка. Поскольку форма обращения является сложной и многоаспектной единицей речевого этикета, освещены лексические и грамматические вариативные изменения. Исследование осуществлено на основе современной испаноязычной прозы.

Ключевые слова: речевой этикет, форма обращения, регистр общения, апелятив.

Стаття надійшла до редколегії 25. 02. 2010

Прийнята до друку 05. 03. 2010